

Opgroeien

Pleegzorg minderjarigen en persoonlijk assistentiebudget

Datum: 5/06/2020

Auteur: Benedikte Van den Bruel

Onderwerp: Rondzendbrief voor de diensten voor pleegzorg

Pleegkinderen met een handicap kunnen een budget ontvangen om bijkomende assistentie in het pleeggezin of op school te organiseren en te financieren¹²³.

Met een persoonlijke-assistentiebudget (PAB) kunnen assistenten aangeworven worden om de assistentie voor een kind thuis of op school te organiseren en te financieren. Deze persoonlijke assistenten kunnen helpen bij:

- lichamelijke taken (bijvoorbeeld wassen, aankleden, eten);
- verplaatsingen (bijvoorbeeld naar en van school);
- dagactiviteiten (bijvoorbeeld uitstappen);
- agogische, pedagogische of orthopedagogische begeleiding of ondersteuning van de (pleeg)ouders of van het (pleeg)kind (aanvaarding van en omgang met de handicap, zelfredzaamheid, assertiviteit, opbouw van een sociaal netwerk, toekomstplanning ...).

Het betreft niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ).

In deze omzendbrief staan we eerst stil bij de procedure en de voorwaarden voor de aanvraag van een PAB. Daarna formuleren we een standpunt omtrent het eventueel inkopen van pleegouders voor opdrachten die buiten pleegzorg, maar onder een PAB kunnen vallen.

¹ <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1030490¶m=inhoud>

² Zie <https://www.vaph.be/documenten/mededeling-aan-pab-budgethouders-28-november-2018>.

De uitleg over PAB is gebaseerd op <https://www.vaph.be/persoonlijke-budgetten/pab/assistentie> en <https://www.vaph.be/sites/default/files/documents/3908/pab-richtlijnen-1-november-2019.pdf>

³ Ook het basisondersteuningsbudget, dat inmiddels 'zorgbudget' heet, blijft bestaan. Dit is bedoeld voor lichte ondersteuning en is niet te combineren met een PAB.

1. Procedure en de voorwaarden voor de aanvraag van een PAB

Zowel ouders als pleegouders kunnen een PAB aanvragen.

Pleegouders binnen perspectiefzoekende en -biedende pleegzorg kunnen zelf een PAB aanvragen als hiervoor goedkeuring is van de ouders. Het is aangewezen dat de diensten voor pleegzorg dit thema opnemen met de ouders of de voogd, de gemandateerde voorziening en sociale dienst van de jeugdrechtbank en de afspraak hierover opnemen in de afsprakennota.

PAB kan niet opgelegd worden als maatregel. Dit is regelgevend uitgesloten. De pleegouders kunnen wel een vrijwillige vraag stellen naar PAB. Gezien het hier gaat om een vrijwillige vraag, is het dus belangrijk dat de biologische ouders of de voogd akkoord gaan. Ook ondersteunende pleegzorg kan gecombineerd worden met PAB. In die situaties gaan we ervan uit dat het enkel de biologische ouders zijn die de vraag naar PAB kunnen stellen.

Pleegouders of ouders die een PAB willen aanvragen, moeten zich richten tot een multidisciplinair team (MDT)⁴⁵. Dit MDT overloopt de aanvraag met de (pleeg)ouders en maakt een A-document op. Het MDT meet de zorgvraag van het kind en formuleert een voorstel tot budgethoogte.⁶ Daarna dient het MDT het aanvraagdocument (A-document) in bij de toegangspoort, die de vraag beoordeelt. Indien het team indicatiestelling akkoord gaat, wordt het recht op PAB toegekend. Dat wil niet zeggen dat de minderjarige het budget meteen ontvangt. Pas als er budgetten voor PAB beschikbaar zijn en de minderjarige aan de beurt is, wordt het PAB-budget effectief toegekend.

Voor de manier waarop de aanvraag gebeurt en het budget besteed kan worden, verwijzen we naar <https://www.vaph.be/documenten/richtlijnen-aan-de-pab-budgethouders>.

We verwachten dat de diensten voor pleegzorg proactief pleegouders en ouders informeren over de mogelijkheid van combinatie van pleegzorg met PAB. Deze communicatie is vooral belangrijk bij pleegkinderen met een handicap voor wie de zorg dermate is dat bijkomende ondersteuning in het pleeggezin noodzakelijk/helpend is om de pleegplaatsing te continueren. Voorts verwachten we dat de dienst voor pleegzorg er bij de aanvraag over waakt dat de toegevoegde waarde van pleegzorg verzekerd blijft.

Een aanvraag is op elk moment mogelijk. Als er toekenningen zijn voor PAB, gebeuren die doorgaans in het begin van het kalenderjaar. Het is belangrijk om tijdig de aanvraag ingediend te hebben om mee te kunnen doen met de toekenningsronde. Er wordt jaarlijks een toekenningsronde georganiseerd. De concrete timing ervan wordt elk jaar aan de contactpersoon-aanmelders gecommuniceerd. Ook de diensten voor pleegzorg zullen geïnformeerd worden.

⁴ Uit de ervaringen blijkt dat mutualiteiten ondertussen veel ervaring opgebouwd hebben.

⁵ Vermits de (pleeg)ouders zich sowieso al laten bijstaan door een MDT, lijkt het niet onmiddellijk een meerwaarde te zijn om de cliënten door te verwijzen naar bijstandsorganisaties.

⁶ Uit de ervaringen blijkt dat mutualiteiten ondertussen veel ervaring opgebouwd hebben.

2. Pleegouders die ingekocht worden met een PAB⁷

Uit signalen van de diensten voor pleegzorg blijkt dat een deel van de pleegzorgers zelf vergoed wenst te worden voor opdrachten in het kader van PAB die buiten pleegzorg vallen. Men wenst met andere woorden dat de pleegzorger 'ingekocht wordt' als assistent voor andere opdrachten *naast* pleegzorg.

Op basis van de algemene PAB-richtlijnen zal in het geval één (pleeg)ouder wil optreden als persoonlijk assistent, het VAPH vragen dat de andere (pleeg)ouder het beheer van het PAB op zich neemt (omwille van de onverenigbaarheid van de rol van budgethouder en persoonlijke assistent). Die persoon zal ook het PAB-document ondertekenen. Beide (pleeg)ouders moeten dan een ander document ondertekenen waarin het beheer van het budget ten opzichte van elkaar geregeld wordt. Dat document moet bezorgd worden aan het team Budgetbesteding van het VAPH.

Is er maar één (pleeg)ouder, dan is die (pleeg)ouder alleen budgethouder in het kader van het PAB en tekent die de PAB-documenten. Iemand kan niet tegelijkertijd én budgethouder én persoonlijke assistent zijn.

De volgende paragraaf met het inhoudelijk standpunt m.b.t. het laten uitvoeren van een PAB-opdracht door een pleegouder, is volledig gebaseerd op het standpunt dat het VAPH samen met het agentschap Opgroeien destijds ontwikkeld heeft voor de combinatie van pleegzorg met PVF-volwassenen (zie https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/private-voorzieningen/rondzendbrieven/20180628_brief_pleegzorg_pvf.pdf).

De uitbetaling van het werkkapitaal gebeurt via een overschrijving op een bankrekening die uitsluitend gebruikt kan worden voor PAB-verrichtingen. Het is verplicht om gebruik te maken van een aparte PAB-rekening van waaruit alle uitgaven met betrekking tot het PAB verricht worden. Er wordt op voorhand vastgelegd op welke rekening het budget gestort zal worden (bij voorkeur op naam van de budgethouder maar ook andere personen kunnen aangeduid worden).

2.1 Uitgangspunten

We vertrekken van volgende drie uitgangspunten:

- A. pleegzorg heeft betrekking op een kwaliteitsvol verblijf;
- B. een pleegouder heeft dezelfde rechten als een natuurlijke ouder;
- C. de bestaande spelregels rond PAB worden gerespecteerd.

A. Pleegzorg heeft betrekking op een kwaliteitsvol verblijf

Pleegzorg is volgens het pleegzorgdecreet een vrijwillig engagement van een pleegzorger om een kwaliteitsvol *verblijf* aan te bieden. De meerwaarde van pleegzorg is dat in die situaties een dienst voor pleegzorg de begeleiding opneemt van het pleegkind en het pleeggezin, en toeziet op de opvoedingsrelatie tussen de pleegzorger en het pleegkind. De kostenvergoeding die pleegzorgers ontvangen, is bedoeld om de reguliere woon- en leefkosten van het verblijf te bekostigen.

⁷ Deze paragraaf is volledig gebaseerd op het standpunt dat het VAPH samen met Opgroeien destijds ontwikkeld heeft voor de combinatie van pleegzorg met PVF-volwassenen.

- B. Een pleegouder heeft dezelfde rechten als een natuurlijke ouder
- C. De bestaande spelregels rond PAB worden gerespecteerd

Een pleegzorger kan – zoals een ouder – ervoor kiezen om bijvoorbeeld in het belang van een zwaar zorgbehoevend pleegkind met een handicap zijn/haar job op te zeggen en de volledige zorg op zich te nemen mits hiervoor vergoed te worden via een PAB. Tegen de achtergrond van het decreet pleegzorg is dit mogelijk aangezien het om een specifiek engagement gaat naast het pleegzorgengagement. Een dergelijke beslissing zou wel steeds het resultaat moeten zijn van een grondige bespreking met alle betrokkenen. De dienst voor pleegzorg heeft daarbij een belangrijke rol om te bewaken dat de toegevoegde waarde van pleegzorg verzekerd blijft (cf. infra).

Naast het tewerkstellen van de pleegouder als assistent, zijn nog andere soorten overeenkomsten mogelijk, zoals een overeenkomst met een zelfstandig dienstverlener of met een interimkantoor. De volledige lijst met mogelijkheden is terug te vinden in de richtlijnen PAB via <https://www.vaph.be/documenten/richtlijnen-aan-de-pab-budgethouders>.

2.2 Voorwaarden voor het vergoeden van de pleegzorger met PAB

Voor de combinatie van pleegzorg met PAB waarmee de pleegzorger vergoed wordt, zien we volgende voorwaarden:

- Pleegzorgers hebben altijd meldingsplicht ten aanzien van de dienst voor pleegzorg wanneer zij overwegen om in het kader van een PAB een overeenkomst af te sluiten.
- Om de toegevoegde waarde van de betaalde (deel)taken ten opzichte van de gewone ondersteuning en zorg in het kader van pleegzorg in te kunnen schatten, moet er in ieder geval over gewaakt worden dat de definitie van pleegzorg volgens het decreet pleegzorg gerespecteerd blijft. Daarbij is het noodzakelijk dat een pleegkind opgevangen wordt bij een pleegzorger. Dit impliceert kwaliteitsvolle dag- en nachtopvang in een pleeggezin met pleegzorgbegeleiding vanuit een dienst voor pleegzorg. Het ligt bijgevolg voor de hand dat de betaalde (deel)taken in het kader van een PAB beperkt worden tot acties die niet onder een normale opvang vallen en die de gebruikelijke zorg van een pleegouder ten aanzien van een pleegkind overstijgen⁸, dit doordat de handicap van de pleegzorger meer eist dan in een normale pleegzorgsituatie verwacht kan worden. Daarbij gaat het over goed omschreven opdrachten die het pleegkind met een handicap anders ook van een andere hulpverlener of dienst zouden kunnen inkopen. Bij deze afweging moeten ook de gemandateerde voorziening of sociale dienst van de jeugdrechtbank betrokken worden.
- De afspraken in dit verband moeten terug te vinden zijn in de afsprakennota.⁹
- Bijzondere kosten kunnen voor pleegkinderen niet aangewend worden voor hulpaanbod dat in aanmerking komt voor PAB.

2.3 Wat is de taak van een pleegzorgbegeleider in situaties van pleegzorg en PAB?

⁸ We verwijzen hier dus naar de notie bovengebruikelijke zorg. Een pleegkind dat bv. zichzelf niet kan wassen, aankleden, verplaatsen ... eist meer van een pleegouder dan verwacht kan worden vanuit reguliere pleegzorgtaken.

⁹ Vanuit het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 houdende de organisatie van pleegzorg (BVR)(art. 28) wordt verwacht dat er in elk dossier een afsprakennota wordt opgemaakt waarbij verwachtingen en afspraken m.b.t. de verschillende betrokkenen wordt geëxpliciteerd.

- Het is de taak van de pleezorgbegeleider om in elke casus waarbij een vraag gesteld wordt naar het vergoeden van een pleezorger met een PAB de toegevoegde waarde te bewaken van de betaalde (deel)taken ten opzichte van de gewone ondersteuning en zorg in het kader van pleezorg (cf. supra). Er moet dus bewaakt worden of pleezorg in die gevallen geïndiceerd blijft.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 houdende de organisatie van pleezorg geeft hiervoor in artikel 12/1 een duidelijk mandaat van aan de diensten voor pleezorg.
- Het is de taak van een pleezorgbegeleider om op de hoogte te zijn en te blijven van de grote lijnen en principes van de regelgeving rond PAB. Een begeleider moet pleezorgers hierover adequaat informeren. Wanneer er noden zijn, moet een pleezorgbegeleider met hen kunnen praten over wat zorg (rechtstreeks toegankelijk en niet-rechtstreeks toegankelijk) vanuit het VAPH kan betekenen, waar geschikte begeleiding, dagopvang of logeeropvang gevonden kan worden enz. Zij kunnen met hen de mogelijkheden verkennen.
- Wat het administratief opvolgen van budgetten betreft en het opmaken van overeenkomsten mogen we van een pleezorgbegeleider niet verwachten dat hij/zij expert ter zake is. Zij moeten de cliënten wel kunnen toeleiden naar het geschikt aanbod en helpen bij de stappen die hiervoor gezet moeten worden. Voor het opstellen van overeenkomsten in het kader van PAB verwijzen de pleezorgbegeleiders consequent door naar een bijstandsorganisatie.
- Het is ook niet de bedoeling dat de begeleider de kwaliteitscontrole doet over het extra - ondersteuningsaanbod. Uiteraard kan de begeleider naar aanleiding van bepaalde knelpunten wel een signaalfunctie opnemen ten aanzien van het VAPH.

3. Communicatie

Er moet over de diensten voor pleezorg heen afgesproken worden op welke manier de pleezorgers, ouders en pleezkinderen op de hoogte gesteld zullen worden van dit standpunt de en de afspraken rond de implementatie.

Er moet rond deze materie in ieder geval een eenduidige communicatie gebeuren via de website van Pleezorg Vlaanderen. Ook via de website jeugdhulp zal er verwezen worden naar de mogelijkheid van PAB voor pleezorg.

<p>Katrien Verhegge</p> <p>Administrateur-generaal Opgroeien</p> 	<p>James Van Casteren</p> <p>Administrateur-generaal VAPH</p>
--	---